

№ 28/1965.

LAGUTSKOTTETS betänkande № 28/1965 angående lantrådets berättelse till Ålands landsting över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1964.

Med stöd av § 31 mom. 1 i landstingsordningen har landstinget inbegärat lagutskottets utlåtande över förenämnda förvaltningsberättelse. Utskottet har tagit del av och behandlat densamma - vid ett sammanträde gemensamt med finansutskottet - och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Kutymenligt åtföljes förvaltningsberättelsen såväl av det ordinarie bokslutet som bokslutet över landskapets enskilda medel under år 1964. Med dessa bokslut såsom sådana har utskottet likväl icke tagit befattning på grund av den arbetsfördelning, som införts mellan lagutskottet och finansutskottet genom 1960 års ändring av landstingsordningens 32 § (18/60). Utskottet hänvisar beträffande dem endast till finansutskottets betänkande № 17/1965 i anledning av revisorernas berättelse över granskningen av räkenskaperna och förvaltningen under år 1964, men skall nedan återkomma till frågan om revisionssystemet.

Förhållandena inom hälso- och sjukvården (IV kap.) samt undervisningsväsendet (V kap.) äro överskådligt behandlade, likaså förhållandena inom lantbruket, om man undantager skogsvården, där arbetsresultatet i huvudsak återgives genom 16 sidor statistiska tabeller. Möjligen kunde dessa tabeller liksom tabellmaterialet i övrigt avskiljas från texten och sammanföras till slutet av boken. Därigenom skulle denna bli mindre tungläst.

Separata årsberättelser medföljer över verksamheten vid Ålands centralsjukhus, Ålands tuberkulosdistrikt, Grelsby sjukhus, Ålands lyceum, Ålands sjöfartsläroverk och Ålands Yrkesskola, alla redigerade sakligt och uttömmande.

Ytterst knapphändigt behandlas "Jakt och jaktvård" i kap. XI samt "Naturskydd" i kap. XII. Dock äro förhållandena inom jaktvården - särskilt sjöfågelvården - uppmärksammade långt över landets gränser såsom enastående och föremål för studium särskilt i Sverige, och naturskyddet kan med hänsyn till vad på området åstadkommits betraktas som ett av landskapets stora skötebarn. Nu kompletteras ju visserligen de två rader, som hänföra sig till Nåtö naturskyddsområde i kap. XII, med vissa uppgifter om byggnadsförhållandena på Nåtö på sidan 79, men någon uttömmande bild över Nåtö naturskyddsområde och vad där åstadkommits får man inte.

Ehuru förvaltningsberättelsen i stort sett visar, att utvecklingen

inom landskapet i allmänhet varit tillfredsställande, nödgas utskottet likväl påpeka vissa omständigheter - dels redaktionella, dels sakliga - vilka icke få förekomma i en berättelse, som på grund av sin natur skall kunna tjäna som studiematerial vid historisk forskning. Vid genomlysning av berättelsen sida för sida har utskottet funnit bland annat följande:

sid. 3. I kap. I "Landskapsstyrelsens sammansättning och verksamhet" talas om "lantrådets ställföreträdare". Utskottet erinrade i sitt betänkande № 14/1964 att "vicelantråd" bör användas i enlighet med stadgagandet i 17§ mom. 2 i landskapslagen om landskapsförvaltningen. Likaså framhöll utskottet i samma betänkande, att titeln "jordbrukare" icke borde användas för Verner Jansson utan "kommunalråd", och likväl att han fortfarande som "jordbrukare" i 1964 års berättelse. Förhållandet förbättras icke därav, att "Verner Jansson, kommunalråd, Finström" rader senare nämnes såsom ordinarie medlem i landskapsstyrelsen, då den, som ej närmare känner till förhållandet, kan få den uppfattningen att det är fråga om två skilda personer.

sid. 4. Uppgiften att Jan Karlsson varit kolonisationsinspektör under år 1964 är oriktig. Karlsson har tillträtt sin tjänst år 1965, medan Sigurd Svahnström och Hjalmar Selenius handhaft tjänsten ^{under} år 1964. Vägkassörens namn är Aslög Mattsson, icke Aslög Karlsson.

sid. 13. Under huvudkapitlet "Hälso- och sjukvården" med randanteckning "Näringar och kommunikationer" har ingått vissa uppgifter om jordbruket, sjöfarten, fisket, småindustrin m.m. Avsnittet borde ingå bland näringarna i IX kap.

sid. 20. I sitt betänkande № 14/1964 över förvaltningsberättelsen för år 1963 påtalade utskottet, att nämnda berättelse innehöll många korrekturfel, vilka icke kunde läggas lantrådet till last, men vilka likväl icke borde få ingå i densamma. Även denna berättelse innehåller påfallande många korrekturfel - och sådana torde icke helt kunna undvikas - . Utskottet har i allmänhet icke velat påpeka dem, där de ej givit anledning till rena missförstånd, men då de förekomma så talrikt koncentrerade som i slutet av tredje stycket på sidan 20, bör ett undantag göras. I stycket står "kalgomål" över skjutsar i "Fölgö" och avlöningsdag" i stället för avlöningslag.

sid. 26. Kyrkoherde Valdemar Nymans och fröken Therese Kåhres tim-
årarverksamhet vid Ålands folkhögskola har angivits orätt. Korrekt uppgift är: "Till timlärare ha varit förordnade kyrkoherde Valdemar Nyman (kristendom 1 vt., finska 4 vt och engelska, högre kursen 3 vt), fröken Therese Kåhre (engelska, lägre kursen, 3 vt)".

sid. 32. Ålands kommunalförbunds bibliotek, som nämnes på rad 4, är inrymt i "De gamlas hem" i Jomala och bör heta "De gamlas hems bibliotek."

sid. 32-34. Om studiecirkelverksamheten vid olika kulturella organisationer i landskapet nämnes ingenting, ehuru sådan verksamhet förekommit i stor utsträckning och bedrivits intensivt. Den hade kunnat nämnas i samband med biblioteksärendet. Däremot nämnes den studiecirkelverksamhet, som bedrivits vid lantmannagillena, på sidan 45 i slutet. Den intresserade, som ej känner förhållandena, kan möjligen få den uppfattningen att lantmannagillenas studiecirkelverksamhet är den enda, som förekommit i landskapet.

sid. 35. Det har kraftigt understrukits på tal om landstingets lagstiftningsrätt, att Republikens President kan utöva vetorätt ifråga om av landstinget antagen landskapslag, men att det icke ankommer på honom att godkänna landskapslag. Vid sådant förhållande är det inkorrekt att i första meningen i kapitlet om forn- och kulturminnesvården använda uttryckssättet att landskapslagen om fornminnen "godkänts av republikens president."

sid. 37. Under avsnittet om Ålands Kulturstiftelse tituleras Martin Isaksson och Sune Carlsson som häradshövdingar. Korrekt titulering hade varit vicehäradshövding Martin Isaksson och juriskandidaten Sune Carlsson.

sid. 79. Av vilken anledning inredandet av ett polisvaktkontor och en arrestlokal i norra ändan av flygelbyggnaden av Eckerö tullhus blivit omnämnt under rubriken Nåtö biologiska station är oförklarligt. Denna upplysning hade lämpligast kunnat hänföras under rubriken Polisväsendet på sidan 12 bland "Diverse".

Anteckningen under samma rubrik om den allmänna byggnadsverksamheten i landskapet kunde hava hänförts till sidan 78 i där angivet sammanhang.

Under rubriken "Socialvård" finnes antecknat, att familjebostadsbidrag beviljats åtta familjer. Uppgiften hade bort inflyta under rubriken "Främjande av bostadsproduktionen" på sid. 80.

sid. 81. Älgbeståndet inom landskapet har beräknats uppgå till c:a 10-80 djur. Under sådana omständigheter synes den avskjutning, som tillåtit, vara för kraftig. Där älgbeståndet i någon kommun tillfälligt är större än normalt, kunde avskjutningen koncentreras dit, medan beståndet kunde skonas i kommuner, där förekomsten av älg är obetydlig eller mindre än normalt.

Under avsnittet "Den slutna och den öppna vården av akuta sjukdomar" antecknade utskottet i sitt betänkande № 14/1964 följande: "I berät-

elsen för år 1962 säges: Socialsköterska saknas. Då förhållandet om-
 ämnes två år å rad och fortfarande (understruket av utskottet) tyder
 å ett verkligt behov, som borde fyllas, borde anställandet av social-
 köterska ägnas tillbörlig uppmärksamhet, ty tillgång på sådan arbets-
 kraft torde stå till buds."

I föreliggande förvaltningsberättelse beröres bristen icke alls,
 vilket skulle tyda på att ingenting åtgjorts för att avhjälpa densamma.
 Så är emellertid icke fallet. Frågan har förts vidare och bl.a. resulterat
 däri, att i Ålands centralsjukhus eget budgetförslag för år 1966
 upptagits ett anslag för socialsköterska. Av orsaker, som framgå ur
 landskapsstyrelsens förslag till ordinarie inkomst- och utgiftsstat
 för 1966, har anslaget likväl icke observerats, vilket föranlett finans-
 motion till landstinget. Enligt vad det framgått av finansutskottets be-
 tänkande över budgetförslaget (№ 12/1965) har icke heller utskottet an-
 sett sig kunna bifalla anslagsyrkandet. Frågan kommer att underkastas
 landstingets prövning i samband med budgeten, varför utskottet i detta
 skede icke har anledning att längre uppehålla sig vid densamma.

Stadgandet i landstingsordningens § 31 mom. 1, att lagutskottet
 skall avgiva betänkande i anledning av lantrådets berättelse, har till
 ändamål icke blott, att utskottet skall uttala sig över bestående för-
 hållanden inom landskapsförvaltningen, utan även, där anledning därtill
 finnes, uttala önskemål till ledning för den framtida utvecklingen. Så
 har åtminstone utskottet fattat sin uppgift, och då landstinget undan-
 tagsslöst i sina beslut omfattat vad utskottet framhållit i sina betän-
 kanden, även om utskottets uttalanden icke alltid utmynnat i klämmar
 utan hänfört sig till motiveringen, måste landstinget anses hava omfat-
 tat utskottets synpunkter.

Sålunda har utskottet i sitt betänkande № 20/1962 över 1961 års
 förvaltningsberättelse föreslagit, att landskapsstyrelsen ville över-
 väga och till landstinget inkomma med förslag till reformering av revi-
 sionssystemet i landskapsförvaltningen. I betänkandet № 17/1963 över
 1962 års berättelse har utskottet bringat i erinran sitt redan år 1959
 (№ 16/1959) väckta förslag om effektivisering av lagstiftningsarbetet
 och i betänkandet № 14/1964 över berättelsen för år 1963 har utskottet
 efterlyst, utom annat, en utredning om landskapstjänstemännens - och
 befattningshavarnas bisysslor under år 1963 - 1964 samt en revision
 av den närmare 20 år gamla landskapslagen (№ 16/1946) om dessas rätt
 att innehava annan avlönad befattning. För att icke tala om det år ef-
 ter år upprepade och mot snudd på tjtat gränsande kravet att i förvalt-

ningsberättelsen borde ingå uppgift över utredningar, som landstinget inbegärt av landskapsstyrelsen, men vilka ännu icke resulterat i framställningar eller förslag, och de behandlingsskeden, i vilka dessa utredningar befinna sig.

Bortser man från det uttalande, som refererats i betänkandet № 17/1963 om landskapsstyrelsens och revisorernas inställning till revisionsystemet, och den provisoriska, på sidan om själva förvaltningsberättelsen liggande lösningen av frågan om oavslutade utredningar, som lämnades år 1963, synes utskottets - och därmed även landstingets - önskemål helt lämnats obeaktade. Man frågar sig, om det skall vara nödvändigt att utskottet framdeles skall ägna möda och omtanke åt reformationsförslag av denna natur eller om landstingsordningen möjligen behöver ändras.

I dagens läge anser utskottet sig likväl böra återkomma till frågan om revisionssystemets upptagande till ny prövning. Visserligen har finansutskottet, såsom framgår av dess betänkande № 17/1965 över 1964 års revisionsberättelse, tillsvidare åtnöjts med nu gällande system, men fråga är om icke revisionen i anseende till den omfattning, som förvaltningsuppgifterna erhållit, likväl borde anförtros ett organ, som arbetar under tjänstemanna-ansvar och direkt underställt landstinget. Utskottet gör intet förslag, ty sådant bör numera, då saken kommit på tal och prövats av finansutskottet, ankomma på nämnda utskott.

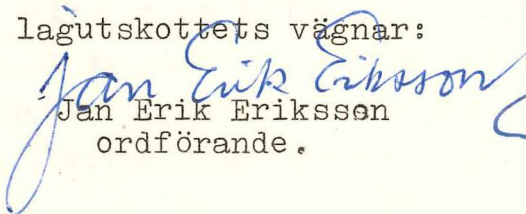
Den redogörelse över rättshjälpsbyråns verksamhet, som utskottet efterlyste i betänkandet № 14/1964, ingår icke heller i berättelsen. Men kravet på en framtida komplettering av förvaltningsberättelsen i detta avseende fortbestår.

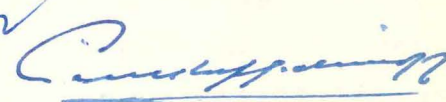
Hänvisande till ovensagda och då förvaltningsberättelsen icke givit anledning till andra uttalanden från utskottets sida, föreslår utskottet vördsammast

att landstinget med omfattande av utskottets uttalanden, rättelser och förslag ville godkänna lantrådets berättelse över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1964.

Mariehamn den 15 december 1965.

På lagutskottets vägnar:


Jan Erik Eriksson
ordförande.


Axel Kufischinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Eliel Persson, ustaf Jansson, Annemi Dahlblom och Nils Dahlman.